ముక్తిమార్గం

సిద్ధులూ, బైరాగులూ, సన్యాసులూ, వీళ్ళందరిదగ్గిరా మహా త్తరమైన మూలికలుంటాయనీ, కటాక్షం కలిగినప్పుడు భక్తులకూ, తదితరులకూ, వాటిని అవ్యాజంగా యిస్తారనీ అందరికీ నమ్మకమైన విషయమే! నా తలనొప్పిబాధకూడా పోగొట్టుకోడానికని అట్లా ఏదన్నా లభ్యమౌతుందేమోనని ఆశపడి, బూడిదపూసుకున్న ప్రతివాడి వెనకా తిరుగుతున్నాను. రామేశ్వరంలో. వాళ్ళ భాష నాకు రాకపోవడం గట్టి చిక్కొచ్చింది. వొచ్చీరాని అరవంలో ఒక బోసిమునిని తలచూపి మందిమ్మని అడిగేటప్పటికి, ఆ ముసలియోగి, "నాకో కాలనాయిమ్మ" ని వెంటపడ్డాడు. ఇంకోడు తన వొంటి బూడిద నా తలకిరాసి, పావలా డబ్బులు లాగాడు. అరవసన్యాసులు, మళయాళ యతులు, పంజాబు బైరాగులు, బెంగాలీ జోగులు, అందరూ వున్నారుగాని, ఒక తెలుగు బూడిదవాడెవడూ కనిపించలేదు, అర్థమయ్యేట్టు నాబాధ చెప్పుకోవాలంటే.

ఇంక మా వూరికి తిరిగిపోదామనుకుంటో, గంధమాధనం చూసి మరీపోదామని బైలుదేరాను. బైలుదేరేప్పటికే నాలుగున్నర దాటింది. మెల్లిగా యిసికలో కాళ్ళీడ్చుకుంటో పోగా పోగా గంధమాధన శిఖరదర్శన మయ్యేప్పటికే సూర్యుడు కుంకుతున్నాడు. ఈ పర్రలన్నీ రాముడూ తమ్ముడూ యెట్లా

తిరిగారా, వాళ్ళకి ఏంతోచిందా, అన్నిరోజులు యిద్దరూ మాట్లాడుకుంటున్నారా, అనుకున్నాను. ఒక ఆడది వుంటే, యెన్ని కబుర్లన్నా వొస్తాయి. కాలం తెలీకండా గడిచిపోతుంది. కాని యిద్దరు మొగాళ్ళు — అందులో అన్నతమ్ములు — వాళ్ళని తలుచుకుంటే జాలేసింది. కవికేం ? — మూడునెలలు చాలా సుఖంగా సంచరించారు, అని ఒకపద్యంలో మూడునెలల కాలం అరనిముషంలో కొట్టేస్తాడు. దోవలో, ముళ్ళు, రాళ్ళు, పాములు, యివి కవి కంటికి కనిపించవు. ఎక్కడ పడుకున్నారు ? ఏంతిన్నారు ? అని ఆలోచనే అక్కర్లేదు. ఆకులు తిని ఆర్నెల్లు సుఖంగా బతికారని సులభంగా అంటాడు ఒక కందపద్యంలో, ఏ ఆకులు ? అవి రుచి యెట్లావున్నాయి ? నోరు పొక్కి యెంత యేడ్చారు ? జీర్ణ మెట్లా ఐనాయి ? ఆర్నెల్లు తిన్నతరువాత ఆ మనుషులు గుర్తుపట్టేట్టు వున్నారా ? ఆ సంగతి ఏమీ మాట్లాడడు కవి. పోనీ ఆర్నెల్లుకాదు, ఆరురోజులు నువ్వు ఆ అడివి ఆకులు తిని వుండు ఆనందంగా అని ఆకవిని నట్టడవిలో వొదిలితే తెలుస్తుంది ఆ రాతలేమిటో !

ఆ పర్వతాన్ని హనుమంతుడు తొక్కాడు గావును ఇప్పుడు వుత్తగుట్ట. దానిమీదవున్న గుడిమీద, గుడిమీద వున్న డాబామీదా ఎక్కాను. ఆ పర్వతంమీదనించి రాముడు మొదట చూశాట్ట లంకని. లంకకోసం వెతికాను గాని కనప ళ్ళేదు. కాని దృశ్యంమాత్రం అతి గంభీరమైనది. రాముడంతటి చక్రవర్తి చూడతగినది. ఆ గుట్టమీద రామలక్ష్మణులు ఆజాను బాహులు నుంచుని, మూడువేపుల సముద్రాలను, ఆ యిసిక పర్వతాలనూ, ఆ పెద్దసముద్రప్రదేశాలనూ, పరిశీలించడం తల్చుచు

కున్నాను. అట్లా ధ్యానంలో పడ్డాను. మెల్లిగా చీకట్లు కమ్మాయి. చంద్రుడు బలం తెచ్చుకుంటున్నాడు. సముద్రంమీద పక్షులు గట్లకుపోతూ అరుస్తున్నాయి. స్పష్టంగా కనపడే చెట్లూ, కొండలూ, చీకట్లో దాక్కుంటున్నాయి. వెనకాల యెవరో

"జయ్ శీతారామ్" అన్నారు.

మొదట వాల్మీకి వొచ్చాడనుకున్నా — బాగా బలిసిన పెద్దశరీరమువాడు, పెద్దగడ్డము, రుద్రాక్షలూ, కమండలము కలవాడొకడు వొచ్చి మంటపందగ్గిరగా కూచున్నాడు. ఆయన ముఖం స్పష్టంగా కనపడకపోయినా, ఆయన తప్పక నాబాధ మాన్పగలడనిపించింది. సమీపానికి వెళ్ళి కూచున్నాను.

"ఏవూరు అబ్బాయీ" అని గోదావరిజిల్లా తెలుగులో పలకరించాడు. నాఘోష చెప్పుకున్నాను. అంతా కళ్లుమూసుకు విన్నాడు. ఆనాటితో నాబాధ గట్టెక్కిందనే ధైర్యం యెక్కువై పోయింది."

"ఈ తలనొప్పి వొక్కటేనా నీబాధ?"

"ఇంకేంలేదు— అదే నాప్రాణం తీస్తోంది."

చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"తలనొప్పి కుదురుస్తాననుకో. ఇంక బాధలుండవా? తరవాత?"

"వుండకేం? మానవజన్మ మెత్తింతరవాత వుండకండా వుంటాయా? అప్పుడు చూసుకుంటాను వాటి సంగతి."

"అవును. మానవజన్మమే బాధ— ఒకటి పోతే ఇంకోటి, ఒకటి లేకపోతే యింకోటి, అసలు బాధలేని వుపాయం, కనిపెట్టాలిగాని—"

"అసలు బాధలేని వుపాయం ఏముంది ?—చావుతప్ప"

"చస్తే బాధలుపోతాయా ? పోతే అందరూ చత్తురు, కాని వొకటే సాధనం—"

"అది—"

"ముక్తి."

యోగుల చిట్కాలలో నమ్మకమున్నా, వాళ్లమహిమల్లో మంత్రాలలో నమ్మకంలేదు నాకు. అందులో ముక్తి స్వర్గం అంటే, ముసలమ్మకబుర్లలాగుంటాయి.

"ముక్తి అంటే—"

"ముక్తి అంటే—జన్మరాహిత్యం"

"ఈ తలనొప్పులతో, యీ బాధలతో, దారిద్రంతో అన్నిటితోటీకూడా జీవితమంటే నాకు చాలా మధురంగావుంది. జీవితం లేకుండా శూన్యం తలుచుకుంటేనే నాకు భయం కలుగుతుంది, నాకు జన్మరాహిత్యం వొద్దు."

నవ్వాడు — పెద్ద వుపన్యాసానికి తయారవుతున్నట్టు కాళ్లూ వెన్నూ సర్దుకున్నాడు. నా తలనొప్పి కుదురుతుందనే ఆశలు అడుగంటుతున్నాయి. పైగా అర్ధరాత్రిదాకా, యీ వేదాంతోపన్యాసం పట్టుకుందే, వొదిలించుకోడం యెట్లానా అని ఆలోచించాను.

"నీకు జన్మరాహిత్యం వొద్దుగాని, ఏంకావాలి ?"

"అన్నికావాలి, ధనము, కీర్తి, ఆరోగ్యం, అధికారం"

"ఇవన్నీ యెందుకు నీకు ?"

"అవంటే నాకు యిష్టం."

"ఎందుకు యిష్టం ?"

వాటివల్ల నాకు ఆనందం."

"కనక నీకు కావలసింది ఆనందం — వీటన్నిట్లోనూ కావాలి.

ఒకటే సూత్రంవుంది — ఆనందం – తిండిలో, నిద్రలో, అధికారంలో, అన్నిటిలోనూ ఆనందమే ప్రధానం—కాని కొన్ని చిన్నఆనందాలు, కొన్ని గొప్పవీ, కొన్న క్షణికాలూ, కొన్ని దీర్ఘాలూ – కాని అన్నిటిలోనూ కలిసి మిశ్రమములై బాధలూ వున్నాయి. అనంతమై, అత్యున్నతమై, బాధరహితమైన ఆనం దాన్ని ముక్తి అంటాము – కడుపునొప్పి వెగటూలేని తిండీ; భయములేనికీర్తి; అధికారమూ; అలసటలేని మైధునమూ; విసుకులేని రాగమూ – యివన్నీ కలిసి యింతేకాదు, నీ మన సుకు అందని అనేకకోట్ల సౌఖ్యాలు ఏకమైన ఆనందం ముక్తి."

"ముక్తి ఆనందమా? ముక్తి అంటే జన్మరాహిత్యం కాదూ?"

"అవును. జన్మరాహిత్యమెప్పుడవుతుంది? పరమాత్మలో ఐక్యమైనప్పుడు. ఆ ఐక్యం కావడమే, నిరంతర అవ్యయానందం. ఆ లోకంలోకూడా.

ఆనందం అంటే ఐక్యం- పువ్వుల వాసనతో, రంగుల కాంతితో, ఐక్యం కావడం ఆనందం. వీటికన్నిటికి కారణమైన పరమాత్మతో ఐక్యం కావడం ముక్తి. జీవాత్మా, పరమాత్మ సంయోగం."

"యెట్లా అది పొందడం?"

"అసాధ్యం. ఎట్లా పిల్లవాడికి స్త్రీవాంఛ అసంభవమో అట్లానే మీరందరూ పిల్లలు – యీవిద్యలో ఆ యౌవనం

పదేళ్లలో వొస్తుంది. ఈయావనం పది యుగాల్లో కూడా రాదు—"

'ఐతే ఎందుకీ ఉపన్యాసం?'

అన్నాను వొళ్ళుమండి.

'తొరగా ఎదగమని చెపుతున్నాను.'

'ఎట్లా?'

'ముందు రాబోయే మహదానందం అనేకరూపాల మీాకు ధ్వనిస్తోనేవుంది. ఈ పరమాత్మకీ, జీవాత్మకీ సంయోగంలో వుండే మాధుర్యం— జీవాత్మకీ, జీవాత్మకీ సంయోగంలో కన పడుతోంది. అదే ప్రేమ — ఆ ఆత్మలు నివసించే దేహాల సం యోగంలో వుంది ఆ మాధుర్యం. తలుచుకో — ప్రతిసరమూ, ప్రతి అవయవమూ, ఆవేశంతో వొణికిపోతూవుంటే, మనసూ ప్రాణమూ ఏకాగ్రమై, ఐక్యమైపోయే సమయంలోని ఆనందం అదేము క్తి. కోర్కెలు, తలపులు, భావనలు, అన్ని యింకో వ్య క్తితో ఐక్యమైన ప్రేమని తలుచుకో అదేము క్తి. అది కొన్ని నిమషాలే, లభ్యమౌతుంది జీవులకి. కాని పరమాత్మలో ఆ అనుభవం అనంతమౌతుంది. అన్ని అనుభవాలలోకీ శ్రేష్ట మూ, అప్రమేయము, సంయోగం అది సృష్టికర్తచెందే అను భవము. ఇంకో నూతన ప్రాణిని కల్పించే ఆనందం—"

"ము క్తిసాధన అదేనా?"

"సందేహంలేకండా? ఆత్మవికాసమే ము క్తిమార్గం. యోగం, జ్ఞానం, కర్మ, భ క్తి అన్నీకూడా ఆత్మవికాసానికే సాధనాలు. ఈ ప్రపంచంతో ఎంత ఐక్యమైతే అంత ఆత్మ వికా సం కలుగుతుంది. ప్రపంచమంటే సృష్టి. సృష్టి శరీరాల ఐక్యం వల్ల కలుగుతోంది. ము క్తి అంటే ఐక్యం. ము క్తివల్ల సృష్టికల్గ

తోంది. సృష్టి మళ్ళీ ముక్తి పొందుతోంది. ఈ నదులు పర్వతాలు వృక్షాలు, జంతువులు, మనుష్యులు, అందరూ నీవే అనే ఐక్యభావం రావాలి. ఈభావం ప్రతివాడికీ సంయోగంలోని రెండు నిమిషాలలోనూ తోస్తోంది. అయినా కనక ఆకార్యంలో ప్రతి వ్యక్తీ ముక్తిని రుచిచూస్తున్నాడు. ఆత్మవికాసానికి ముఖ్యసాధనం సంయోగం — ఏ వ్యక్తి ఆజాతి వ్యక్తితో ఎంత మందితో, ఎన్ని విధాల సంయోగం పొందుతాడో అంతముక్తికి సన్నిహితుడౌతాడు."

'మరి పాపమంటారు?'

'అంటారు— పాపమేమిటి? ఆత్మవికాసమే ముక్తి, పాపం యీ మూర్ఖులకి. వాళ్ళకి ఆ ఆనందం తెలుసా? వృక్షాలకి తెలుసు. కీటకాలకు అంతకన్న ఆనందం తెలుసు. జంతువులకి యింకా కొంత. మనుష్యులకి అధికానందముంది దాంట్లో. అందులో రసికులూ, ఆత్మఔన్నత్యం కలిగినవాళ్ళూ పరిపక్వం చెందిన వాళ్ళూ, ఇంకా అతీతమైన ఉన్నతావస్తను పొందుతారు. క్షుద్రులకు ఆఆకర్షణే వుండదు. పశుప్రాయులు వాళ్ళకి ఆత్మవికాసంలేదు. ఒక్క వ్యక్తి అనుభవంతో—ఏ జంతువైతేనేం — దాంతో తృప్తిపడతారు— ఆత్మయెప్పుడూ ముక్తికోసం బాధపడుతుంది— పరమాత్మ పిలుపును విని రెక్కలు కొట్టుకొని విజృంభించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది— ఈశ్వరుడు సౌందర్యమూర్తి, సౌందర్యమంతా యీశ్వరుడు. సౌందర్యమే ఆనందం— సుందర తేజం, సుందరధ్వని, సుందరరసన— సౌందర్యాన్ని గుర్తించి అన్వేషించి, వాంఛించనివాడు అధముడు— సౌందర్యంతో— వివిధ రూపాలు, వివిధములైన మార్పులుపొందే, సౌందర్యాన్ని

అనుభవించడంలోనే ఆనందం— ఇంతకన్న ఆనందదాయకమైనది ఆ ముక్తిమాత్రమే !

ఎంతరసికుడో, యెంత సౌందర్యోపాసకుడో మనిషి. అంత యీశ్వరప్రియుడు— ఎంత అనుభవాన్ని వాంఛిస్తాడో, ఎంత సంయోగాన్ని పొందుతాడో— అంత యీశ్వరుణ్ణి ప్రేమిస్తాడు— ఎన్నివిధాలైన సౌందర్యంతో— ఎంతమంది వ్యక్తులతో ఐక్యమౌతాడో— యెంతమంది స్త్రీలను ప్రేమించి కామిస్తాడో అంత ఆత్మవికాసం పొందుతాడు—

దిగ్భ్రమచెంది కళ్లు తెరిచాను.

యోగి అంతర్ధానమైనాడు— నా తలనొప్పితో సహా—

నా చుట్టూ ప్రపంచమంతా వెన్నెట్లో ముకుళించుకుని పడుకుంది. నా హృదయంలో నూతనజ్ఞాన జ్యోతి వుదయించింది.